

Sygn. akt I ACa 349/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Joanna Naczyńska
Protokolant:	Zuzanna Kantyka

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2021 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko M. K.

o zobowiązanie do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej lub zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt I C 475/17

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 1 890 (tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Joanna Naczyńska	
--	----------------------	--

Sygn. akt I ACa 349/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 stycznia 2020r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo M. J. wniesione przeciwko M. K. o zobowiązanie pozwanego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, a ewentualnie o zapłatę 10.000 zł z tytułu odszkodowania lub zadośćuczynienia za bezpodstawne i niezgodne z prawem zamknięcie drogi do skargi konstytucyjnej. Nadto, zasądził od powoda na rzecz pozwanego 2.520 zł z tytułu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, że:

Powód wniósł pozew do Sądu Pracy - Sądu Rejonowego w Tychach o zasądzenie od H. B. 10.017,93zł. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt IV P 14/12. Zarządzeniem z 29 października 2012r. Przewodniczący zwrócił pozew, jako nieopłacony. Zażalenie powoda na to zarządzenie zostało odrzucone postanowieniem Sądu Rejonowego w Tychach z 28 grudnia 2012r. ponieważ w wyznaczonym terminie powód nie uiścił opłaty podstawowej od zażalenia. Powód wniósł skargę konstytucyjną, domagając się stwierdzenia niezgodności z przepisami art. 2, 45 ust. 1, 77 ust. 2 i 176 ust. 1 Konstytucji RP przepisu uzależniającego wniesienie zażalenia na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pozwu od uiszczenia opłaty sądowej, tj. art. 35 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Postanowieniem z 17 czerwca 2014r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania biegu tej skardze z powodu oczywistej bezzasadności przedstawionych zarzutów oraz nieuprawdopodobnienia naruszenia wolności czy praw konstytucyjnych przez przepis będący przedmiotem skargi. Następnie postanowieniem z 3 listopada 2014r. Trybunał nie uwzględnił zażalenia powoda na ww. postanowienie (k. 349-361).

14 listopada 2014r. powód złożył do Sądu Rejonowego w Tychach wniosek o ustanowienie pełnomocnika w celu wniesienia skargi konstytucyjnej w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyżej opisanego postanowienia z 3 listopada 2014r. Postanowieniem z 26 stycznia 2015r., sygn. akt I Co 3729/14, Sąd Rejonowy w Tychach wniosek ten uwzględnił i na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym - ustanowił dla powoda adwokata z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej dotyczącej normy art. 36 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w związku z postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z 3 listopada 2014r. w sprawie TS 179/13. Okręgowa Rada Adwokacka w K. wyznaczyła pozwanego - adwokata M. K. (k. 30, 33 akt I Co 3729/14).

Pozwany, niezwłocznie po poinformowaniu go przez Okręgową Radę Adwokacką o wyznaczeniu go pełnomocnikiem z urzędu, zwrócił się do powoda listem poleconym o nawiązanie kontaktu i dostarczenie do kancelarii dokumentacji dotyczącej sprawy, wskazując adres swej kancelarii do korespondencji i numer telefonu (k. 192,198). Następnie, 10 lutego 2015r. złożył w Sądzie Rejonowym w Tychach wniosek o udostępnienie mu akt I Co 3729/14, a 16 lutego 2015r. złożył w Sądzie Rejonowym w Tychach opinię o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej, którą przesłał również powodowi listem poleconym. 6 marca 2015r. do Sądu Rejonowego w Tychach wpłynął wniosek powoda o zmianę lub ustanowienie nowego pełnomocnika, w którym powód podnosił m.in., że wyznaczony dlań pełnomocnik sporządził opinię bez podstawy prawnej oraz w sposób chybiony odniósł się do treści jego zarzutów. Postanowieniem z 3 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w Tychach oddalił wniosek powoda o zmianę osoby pełnomocnika, natomiast wniosek o ustanowienie pełnomocnika został przekazany do odrębnej dekretacji. Postanowieniem z 3 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w Tychach przyznał adw. M. K. wynagrodzenie z tytułu udzielonej pomocy prawnej w związku ze sporządzoną opinią o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej (k. 35, 38, 40-54 akt I Co 3729/14).

Powyższe, wynikające z dokumentów ustalenia, Sąd Okręgowy uznał za wystarczające dla oceny postępowania pozwanego jako pełnomocnika z urzędu ustanowionego do wniesienia skargi konstytucyjnej. Stwierdził, że zeznania świadka G. M. (k. 337-338) nic istotnego do sprawy nie wniosły. Miał też na uwadze, że powód wskazał, że pismo pozwanego o nawiązanie kontaktu i dostarczenie dokumentacji w sprawie odebrał dopiero 20 lutego 2015r., czyli już po sporządzeniu przez pozwanego opinii o braku podstaw do sporządzenia skargi konstytucyjnej (k. 337 v.).

Przystępując do oceny prawnej poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie stanowiskiem wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do w celu wniesienia skargi konstytucyjnej nie nakłada na wyznaczonego pełnomocnika procesowego obowiązku sporządzenia określonego środka zaskarżenia (zgodnie z życzeniem klienta), nakłada jedynie obowiązek - w razie stwierdzenia braku podstaw do wniesienia skargi - sporządzenia w tym przedmiocie pisemnej opinii prawnej i dołączenie jej do zawiadomienia skierowanego do sądu oraz strony na podstawie art. 118 § 5 k.p.c., którym to obowiązkiem pozwany uczynił zadość. Wraz z wykonaniem tych czynności ustał obowiązek udzielenia pomocy prawnej spoczywający na wyznaczonym pełnomocniku z urzędu. Rozwiązanie takie ma przeciwdziałać wnoszeniu oczywiście niezasadnych skarg (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 21 września 2000 r., sygn. akt III CZP 14/00, OSNC z 2001r., nr 2, poz. 1).

Sąd Okręgowy zaakcentował, że ratio legis art. 118 § 5 k.p.c., który przewiduje przymus adwokacko - radcowski dla sporządzenia środków zaskarżenia i przyznaje profesjonalnemu pełnomocnikowi prawo odmowy sporządzenia

tych środków (w razie stwierdzenia braku podstaw do ich wniesienia) wiąże się z koniecznością zapewnienia tym środkom odpowiedniego poziomu. Odwołując się do uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 listopada 2019r. w sprawie SK 6/18, wskazał, że rolą pełnomocnika (bez względu na źródło umocowania) nie jest sporządzenie skargi konstytucyjnej w każdym wypadku, lecz udzielenie osobie zainteresowanej profesjonalnej pomocy prawnej. Adwokat lub radca prawny działa w tym wypadku jako osoba wykonująca zawód zaufania publicznego (por. art. 17 ust. 1 Konstytucji) i obowiązany jest przeanalizować wskazane przez potencjalnego skarżącego orzeczenie i ocenić, czy dopuszczalne i celowe jest sformułowanie na jego tle skargi konstytucyjnej. Jeżeli brak jest ku temu podstaw prawnych, kierując się interesem klienta i obowiązującym go wymogiem rzetelności zawodowej, nie może sformułować tego pisma procesowego. W wypadku pełnomocników z urzędu powyższa zasada doznaje jeszcze dodatkowo wzmocnienia z uwagi na ich finansowanie ich wynagrodzenia ze środków publicznych. Nie można sobie wyobrazić wprowadzenia na drodze ustawowej regulacji zmuszającej wyznaczonego adwokata lub radcę prawnego do podejmowania czynności w sposób oczywisty niezgodnych z wiedzą prawniczą, a dodatkowo przeznaczać na to z natury rzeczy ograniczone środki budżetowe. Z tego właśnie powodu udzielenie pomocy prawnej z urzędu może przybierać jedną z dwóch prawnie dopuszczalnych form: sporządzenia skargi konstytucyjnej albo opinii o braku podstaw do jej wniesienia (por. art. 118 § 5 k.p.c. w związku z art. 36 ustawy o organizacji TK). Jeżeli potencjalny skarżący nie zgadza się z treścią opinii o braku podstaw do wniesienia skargi, może swoje zastrzeżenia zgłosić do sądu, który kontroluje dochowanie przez pełnomocnika zasad należytej staranności. Jeżeli zastrzeżenia się potwierdzą, sąd zawiadamia o tym właściwy organ samorządu zawodowego, który wyznacza kolejnego pełnomocnika (por. art. 118 § 6 k.p.c.). Sporządzenie przez adwokata lub radcę prawnego opinii z zachowaniem zasad należytej staranności powoduje jednak, że prawo potencjalnego skarżącego do bezpłatnej pomocy prawnej w danej sprawie zostaje skonsumowane – przyznawanie mu kolejnych pełnomocników z urzędu przestaje być „potrzebne” (por. art. 117 § 5 k.p.c.), a staje się niecelowe i przez to niedopuszczalne. Potencjalny skarżący może nadal podjąć próbę zaangażowania do sprawy pełnomocnika z wyboru, który zdecyduje się zrealizować jego życzenie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej z zachowaniem zasad należytej staranności, tym samym w sposób prawidłowy wywiązał się z obowiązków wynikających z ustanowienia go pełnomocnikiem z urzędu. Pozwany nie był zobligowany do osobistego kontaktu z powodem, skoro podstawową przesłanką do wniesienia tego środka było stwierdzenie niezgodności przepisów stanowiących podstawę orzekania z Konstytucją. Przy dokonaniu takiej oceny nie jest niezbędna rozmowa z klientem, a zatem nie zachodziła potrzeba omówienia przez pozwanego z powodem sprawy, gdyż to do pozwanego, jako profesjonalnego pełnomocnika należała ocena, czy wnieść skargę konstytucyjną. Wystarczającym zatem było przesłanie powodowi przez pozwanego odpisu opinii, nie zachodziła natomiast potrzeba osobistego z nim kontaktu. Pozwany podjął wprawdzie próbę nawiązania kontaktu z powodem, niemniej z uwagi na konieczność dochowania terminu do sporządzenia opinii, przewidzianego w art. 118 §5 k.p.c., próba ta się nie powiodła. Relacja między stroną a działającym w jej imieniu pełnomocnikiem z urzędu nie daje podstaw dla wyprowadzenia wniosku, iż pełnomocnik pozostaje bezwzględnie związany oceną prawną prezentowaną przez samą stronę. Do stosunku zastępstwa prawnego, jaki powstaje na podstawie umowy pomiędzy pełnomocnikiem a jego klientem, a także w przypadku ustanowienia pełnomocnika w trybie art. 117 k.p.c., należy stosować przepisy kodeksu cywilnego o zleceniu (art. 734 k.c.), ponieważ celem działania pełnomocnika nie jest uzyskanie oczekiwanego przez stronę rezultatu, ale działanie z zachowaniem należytej staranności. O niedochowaniu przez pełnomocnika należytej staranności można mówić, gdy jego postępowanie w sprawie jest oczywiście sprzeczne z przepisami mającymi zastosowanie albo z powszechnie aprobowanymi poglądami doktryny lub ustalonym orzecznictwem, znanym przed podjęciem czynności. Oceny należytej staranności w rozumieniu art. 355 § 2 k.c. należy dokonywać przy uwzględnieniu zawodowego charakteru działalności pełnomocnika. Nie oznacza to podwyższonej staranności wobec przeciętnej (ogólnej) wymaganej w obrocie powszechnym, lecz należytą staranność zawodową, której wzorce są budowane od razu z uwzględnieniem profesjonalizmu podmiotów. Profesjonalność adwokata zakłada posiadanie kompetencji w sprawach, których prowadzenia się podejmuje, zatem je zna od strony normatywnej, teoretycznej i zastosowania w praktyce, mając ku temu wystarczające doświadczenie zawodowe i życiowe (tak SN w wyroku z 15 marca 2012 r. w sprawie I CSK 330/11, OSNC z 2012r., nr 9, poz. 109; SA w Ł. w wyroku z 19 lutego 2016 r. w sprawie I ACa 1230/15, Legalis nr 1446437). W konsekwencji adwokat odpowiada za szkodę wyrządzoną mocodawcy jedynie na skutek swoich

zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, gdyby pełnomocnik zachował należytą staranność ocenioną przy uwzględnieniu profesjonalnego charakteru jego działalności.

Podsumowując, Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro pozwany, sporządzając opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej, wywiązał się w sposób prawidłowy z obowiązków pełnomocnika z urzędu, to nie ma żadnych podstaw prawnych ku temu, aby zobowiązywać go do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej według żądania powoda. Brak jest też ustawowych przesłanek przypisania pozwanemu odpowiedzialności deliktowej, w szczególności bezprawnego i zawinionego działania (art. 415 k.c.). Nie zachodzą również przesłanki do przypisania mu odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 k.c.). Wnioski te legły u podstaw oddalenia przez Sąd Okręgowy powództwa zarówno w części obejmującej żądanie główne, jak i w części obejmującej żądanie ewentualne i obciążenia powoda kosztami procesu, w tym zasądzenia od powoda, jako strony przegranej na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (2 520 zł), stosownie do art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 108 §1 k.p.c. i § 2 pkt 4, § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów dojazdu do Sądu. Zarzucił naruszenie:

- art. 20 ustawy z 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym przez jego błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że przepisy k.p.c. stosuje się w postępowaniu obejmującym wniesienie skargi konstytucyjnej przed jej wniesieniem oraz przed wszczęciem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym podczas, gdy prawidłowa wykładnia art. 20 ustawy z 1997r. o Trybunale Konstytucyjnym nakazuje uznanie, że przepisy k.p.c. wymienione w tym przepisie stosuje się „do postępowania przed Trybunałem” a więc wyłącznie w toku tego postępowania przed Trybunałem, czyli po wszczęciu przed nim postępowania;
- art. 118 §1 k.p.c. w zw. z art. 10 ust. 2 Konstytucji przez błędną ich wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że uprawnienie do wstępnej oceny ponadkonstytucyjnych dróg procesowych (w postaci skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia) może być stosowane w postępowaniach odrębnych od k.p.c., także do wstępnej oceny konstytucyjnej drogi procesowej przez osoby nie mające statusu właściwego, bezstronnego i niezawisłego sądu, podczas gdy prawidłowa wykładnia, dokonana w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji nakazuje uznanie, że norma art. 118 §5 k.p.c. nie może być stosowana do postępowań odrębnych od k.p.c. przed ich wszczęciem i nie może być przesłanką do rozstrzygnięcia o prawach strony przez osoby nie mające statusu właściwego, bezstronnego i niezawisłego sądu;
- art. 23 k.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że „prawo do skargi konstytucyjnej” rozumiane jako prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy, bezstronny i niezawisły sąd” nie jest formą dóbr osobistych w demokratycznym państwie prawa i nie podlega ochronie prawnej podczas, gdy w świetle art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności „prawo do sądu” jest formą dobra osobistego podlegającego ochronie prawnej;
- art. 24 ust. 1 k.c. przez jego wadliwą wykładnię i uznanie, że osoba, której dobro osobiste w postaci prawa do sądu zostało naruszone nie może domagać się zadośćuczynienia, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu nakazuje uznanie, że naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do sądu winno skutkować zasadnością roszczenia o zadośćuczynienie z uwagi na brak możliwości zastosowania art. 415 k.c.;
- § 57 Kodeksu etyki adwokackiej uchwalonego przez Naczelną Radę Adwokacką 10 października 1998r. (uchwała nr 2/XVIII/98) ze zmianami wprowadzonymi uchwałą Naczelnej Rady Adwokackiej nr (...) z 19 listopada 2005r. oraz uchwałami Naczelnej (...) Adwokackiej nr (...) - (...) z 19 listopada 2011r. w zw. z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze przez uznanie, że działanie sprzeczne z art. 57 Kodeksu etyki nie stanowi naruszenia prawa.

Nadto, apelujący wniósł o zawieszenie postępowania apelacyjnego do czasu rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny skargi przyjętej do rozpoznania pod sygn. SK 7/20, połączonej do wspólnego rozpoznania ze sprawą SK 87/19.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiotem skargi konstytucyjnej zarejestrowanej pod sygn. SK 87/19 są uprawnienia referendarza sądowego do orzekania w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika z urzędu, kontrola takich postanowień przez sąd rejonowy oraz przymus adwokacko-radcowski w postępowaniu przed NSA, a skarga konstytucyjna w tej sprawie obejmuje zbadanie zgodności art. 123 §2 oraz art. 398²³ §2 zdanie drugie k.p.c. z art. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 45 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji; a nadto zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów art. 175 §1 i art. 258 §1 ustawy Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Żaden z tych przepisów nie stanowi podstawy prawnej rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie, zatem wniosek o jej zawieszenie z uwagi na tok sprawy SK 87/19 był bezprzedmiotowy. Wprawdzie w połączonej ze sprawą SK 87/19 sprawą zarejestrowaną SK 7/20 przedmiotem skargi jest również wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 118 § 5 k.p.c., niemniej tok postępowania wywołanego tą skargą nie stanowił bezwzględnej przesłanki, obligującej Sąd Apelacyjny zawieszenia postępowania apelacyjnego, dlatego też Sąd Apelacyjny oddalił zgłoszony w tej materii wniosek powoda i przystąpił do rozpoznania sprawy, ważąc co następuje:

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie w istocie opierały się o dokumenty, odzwierciedlające umocowanie i treść czynności podjętych przez pozwanego jako pełnomocnika z urzędu. Ustalenia te nie są kwestionowane i nie wymagają uzupełnienia, stąd też Sąd Apelacyjny je przyjął za własne, akcentując, że spór już w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji sprowadzał się de facto do oceny prawnej tychże ustaleń w aspekcie prawidłowości wykonania przez pozwanego obowiązków wynikających z ustanowienia go pełnomocnikiem z urzędu - w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej. Zaprezentowana przez Sąd Okręgowy ocena tych ustaleń – wbrew wywodom apelacji była prawidłowa. Dokonując jej, Sąd Okręgowy nie naruszył wskazanych w apelacji norm.

W szczególności, Sąd Okręgowy nie naruszył art. 23 k.c., ani art. 24 §1 k.c. Art. 23 k.c. stanowi, iż dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego. „Prawo do sądu”, ani też będącego jego pochodną „prawo do skargi konstytucyjnej” nie są wymienione w tym przepisie. Wprawdzie katalog dóbr osobistych, wymienionych w art. 23 k.c. jest otwarty i wraz ze zmianami stosunków społecznych mogą pojawiać się i znikać pewne dobra, jednak nie oznacza to, że należy do niego zaliczyć „prawo do sądu.” Przesądzone i ugruntowane w orzecznictwie jest już stanowisko, że „prawo do sądu” to nie może być kwalifikowane jako dobro osobiste (wyroki Sądu Najwyższego: z 6 maja 2010 r. w sprawie II CSK 640/09, LEX nr 598758 i z 24 września 2015r. V CSK 741/14). W orzeczeniu z 6 maja 2010 r. (II CSK 640/09) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że dobra osobiste, ujmowane są w kategoriach obiektywnych, jako wartości o charakterze niemajątkowym, ściśle związane z człowiekiem, decydujące o jego bycie, pozycji w społeczeństwie, będące wyrazem odrębności fizycznej i psychicznej oraz możliwości twórczych, powszechnie uznane w społeczeństwie i akceptowane przez system prawny. Nerozerwalne związanie tych wartości, jako zespołu cech właściwych człowiekowi, stanowiących o jego walorach, z jednostką ludzką wskazuje na ich bezwzględny charakter, towarzyszący mu przez całe życie, niezależnie od sytuacji, w jakiej znajduje się w danej chwili. „Prawo do sądu” kryteriów tych nie spełnia, ponieważ nie jest wyznacznikiem żadnej z cech właściwych człowiekowi. Prawo do sądu jest prawem chronionym w polskim, demokratycznym porządku prawnym i to nawet przepisem rangi konstytucyjnej, tak jak np. prawo własności. Niemniej nie może być kwalifikowane jako dobro osobiste. Podsumowując, zaskarżony wyrok nie mógł naruszać regulacji art. 23 k.c., ani art. 24 §1 k.c. normujących ochronę dóbr osobistych.

Wbrew wywodom apelacji, Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok nie naruszył art. 20 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym, który stanowi, że w sprawach nie uregulowanych w ustawie do postępowania przed

Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Obowiązek sporządzenia skargi konstytucyjnej przez adwokata lub radcę prawnego wynikał z art. 48 ust. 1 tej ustawy, a jej art. 48 ust. 2, stanowił, że w razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej, skarżący może zwrócić się do sądu rejonowego jego miejsca zamieszkania o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego. Regulacja art. 48 ust. 2 ustawy z 1997r. o Trybunale Konstytucyjnym normowała zatem tryb rozpoznania wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej i tryb procedowania do czasu wniesienia skargi konstytucyjnej, w tym stosowanie na tym etapie postępowania art. 118 § 5 k.p.c. Sąd Okręgowy miał zatem pełne podstawy ku temu, by przyjąć, że pełnomocnik z urzędu - ustanowiony w trybie art. 48 ust. 2 ustawy z 1997r. o Trybunale Konstytucyjnym - miał obowiązek rozważenia okoliczności sprawy i podjęcia decyzji co do tego, czy istnieją podstawy do wniesienia skargi konstytucyjnej, a skoro podstaw takich nie stwierdził, sporządzić opinię o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej. Przepis art. 48 ust. 2 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym w zw. z art. 118 § 5 k.p.c. nie nakładał na wyznaczonego pełnomocnika z urzędu obowiązku sporządzenia skargi konstytucyjnej. Nakładał obowiązek - w razie stwierdzenia braku podstaw do wniesienia skargi - sporządzenia w tym przedmiocie pisemnej opinii prawnej i dołączenie jej do zawiadomienia skierowanego do sądu oraz strony. Z obowiązku tego pozwany się wywiązał - złożył w przewidzianym ku temu terminie opinię prawną o braku podstaw do złożenia skargi konstytucyjnej, co do której Sąd Rejonowy w Tychach nie stwierdził, aby została ona sporządzona bez zachowania zasad należytej staranności.

Rozwiązanie przewidujące możliwość odmowy przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu sporządzenia środka odwoławczego zwyczajnego, jak i nadzwyczajnego, a także skargi konstytucyjnej nie narusza zasad demokratycznego państwa prawa, w tym konstytucyjnie chronionego prawa do sądu. Zasady te, tak jak i Konstytucja nie przyznają bowiem każdemu obywatelowi i w każdej sprawie prawa do bezpłatnego wniesienia skargi konstytucyjnej. Regulacja art. 118 § 5 k.p.c. stosowana do skargi konstytucyjnej poprzez art. 48 ust. 2 ustawy z 1997r. o Trybunale Konstytucyjnym, przewidując możliwość odmowy sporządzenia skargi konstytucyjnej przez ustanowionego w tym celu pełnomocnika z urzędu, nie narusza standardów przyjmowanych przez prawo unijne, czego przykładem może być stosowane per analogiam stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wyrażone w wyrokach w sprawie S. v. Polska i S. v. Polska, uznające za zgodne z art. 6 Europejskiej Karty Praw Człowieka rozwiązanie pozwalające adwokatowi lub radcy prawnemu ustanowionemu przez sąd odmówić sporządzenia skargi konstytucyjnej, z tym jedynie zastrzeżeniem, że odmowa ta musi odpowiadać określonym standardom tak, aby nie pozostawiała strony w stanie niepewności co do jej sytuacji prawnej. Według Trybunału, odmowa taka powinna być sporządzona na piśmie i uzasadniona, co umożliwi jej ocenę pod kątem ewentualnej arbitralności. Wychodząc naprzeciw tym zaleceniom, art. 118 § 5 k.p.c. nakłada na adwokata i radcę prawnego obowiązek sporządzenia pisemnej opinii o braku podstaw do wniesienia skargi, którą pełnomocnik jest obowiązany dołączyć do zawiadomienia kierowanego do sądu i strony.

Podsumowując, tak jak to trafnie przyjął Sąd Okręgowy powództwo nie znajdowało podstawy prawnej w reżimie odpowiedzialności deliktowej, w szczególności art. 415 k.c., ani w reżimie odpowiedzialności kontraktowej, w tym w art. 471 k.c. Podstawy jego uwzględnienia nie stanowiły też regulacje art. 23 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Samodzielnej, materialnoprawnej podstawy powództwa nie mogłyby stanowić przepisy Kodeksy etyki adwokackiej, w tym jego § 57. Odnośnie tej regulacji, jeszcze raz należy zaakcentować, że od profesjonalnego pełnomocnika nie można oczekiwać sporządzenia i wniesienia środka prawnego, gdy jest on przekonany o jego bezpodstawności. Jako, że w tej sytuacji art. 118 § 5 k.p.c., obliuguje pełnomocnika ustanowionego z urzędu do sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej, sporządzenie takiej opinii nie narusza przepisów Kodeksu etyki adwokackiej, zwłaszcza, że pełnomocnik z urzędu nie może wypowiedzieć pełnomocnictwa, jak to zaleca § 57 Kodeksu etyki adwokackiej. Zarzuty apelacji nie są zatem w stanie w żadnym zakresie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, zasądzając - w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. - od powoda na rzecz pozwanego 1890zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, która kwota odpowiadała sumie stawek minimalnych: dla powództwa głównego określonej w § 2 pkt. 4 i w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (1.350zł) i dla powództwa ewentualnego, określonej w §8 ust. 1 pkt 2 i §20 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 tegoż rozporządzenia (540zł).

SSA Joanna Naczyńska